O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60410100 – 2.11
«29» 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
A.A.Elmurodov
«29» 08 2024 yil

DAVLAT SEKTORIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI

ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	400000	-	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	-	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100	-	Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo‘jaligida)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan ishchi o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

A.I.Alikulov – SamDVMChBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori

Raximova.U.R. – SamDVMChBU "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

1. S.N.Toshnazarov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
2. M.Sh.Mardonov- Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va statistika" kafedrasi mudiri, i.f.b.f.d., dotsent

Fanning ishchi o'quv dasturi "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasining 202_ yil "____" ________dagi "____"__-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: ________________ **Eshmuradov U.T.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Iqtisodiyot" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (202_ yil _____ _________dagi ____ - sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: ________________ **Alikulov A.I.**

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i professor v.b. ________________ **Ro'ziqulov R.F.**

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to‘g‘risida ma’lumot
Fan shifri: **DSBHXSE4404**
Fan nomi: **Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari**
Semestr/yil: **8-semestr/2024-2025 o‘quv yili**
Kafedra: **“Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi”**
Soatlar/kreditlar: **4,0 ECTS (48 auditoriya soati, 72 soat mustaqil ta’lim)**

Ma’ruza	Amaliy mashg‘ulot	Mustaqil ta’lim	Jami
10	10	100	120

Fan bo‘yicha mashg‘ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas’ul kafedra: **“Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi”**
Instruktor to‘g‘risida ma’lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o‘quv binosi, 519-xona**
Telefon: +99891-538-52-24 ish telefoni; mobil: +99890-538-52-24
E.mail. umidarah@mail.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko‘ra

I. Fanni o‘qitishdan maqsad - talabalarda davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari (MHXS)ni qo‘llayotgan korxona va tashkilotlarda MHXSlar asosida moliyaviy hisobotlarni tuzish va taqdim qilish bo‘yicha nazariy va amaliy bilimlarni, shuningdek kompetentsiyalarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – talabalarga davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlarining mazmuni va talablarini, jumladan, buxgalterning kasbiy va ahloqiy majburiyatlari asosida moliyaviy hisobotni taqdim etishning kontseptual qoidalari, tadbirkorlik sub’yektlari aktivlari, majburiyatlari, xususiy kapitali, daromad va xarajatlarini tan olish, baholash hamda moliyaviy hisobotlarda aks ettirish, xodimlarni rag‘batlantirish, soliqqa tortish, aktsiyaga to‘lovlar, guruhlashgan moliyaviy hisobotlarni tuzish, xorijiy valyuta hamda pul oqimlari to‘g‘risidagi hisobotlarni taqdim etishning metodologik asoslarini o‘rgatishdan iborat.

III. Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

-ko‘p millatli operatsiyalarga nisbatan moliyaviy hisob va strategik masalalar, xalqaro moliyaviy hisobotlarni shakllantirish va taqdim etish haqida ***tasavvurga ega bo‘lishi;***

-turli milliy kontekstlarda buxgalteriya hisobining tabiati va rollaridagi qiyosiy farqlar va bu farqlarning sabablari, soliqqa tortish tartibi, birgalikdagi faoliyat bo‘yicha kelishuvlar, guruhlashtirilgan moliyaviy hisobotlarning xususiyatlarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***

-xalqaro buxgalteriya maydonda so'nggi yirik ishlanmalar uchun rasionalizatorlik, xorijiy valyuta hamda pul oqimlari to'g'risidagi hisobotni tuzish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari,davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi."Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari " kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Kirish. Professional buxgalterlar axloq kodeksi.			
1.1	Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlar	1.1.1.Professional buxgalterlar axloq kodeksi. 1.1.2.Buxgalteriya hisobi faoliyatini amalga oshirishga qo'yiladigan talablar. 1.1.3.Xolislik uchun axloqiy talablar.	2
1.2.	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	1.2.1."Eng past-umumiy-maxraj" yondashuv. 1.2.2.Xalqaro buxgalteriya standartlarga reaksiya. Xalqaro buxgalteriya standartlariga muvofiqligi. 1.2.3.Moliyaviy hisobotlarning asosiy maqsadi va asosiy taxminlari.	2
2-modul. Joriy aktivlar va majburiyatlar. Shartli majburiyatlar va shartli aktivlar.			
2.1	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari	2.1.1. Joriy aktivlar va majburiyatlar. 2.1.2.Shartli majburiyatlar va shartli aktivlar. Miqdor majburiyatlari va qoidalari, ogir shartnoma.	2

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;
3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;
2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o‘zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

3.Ergasheva SH, Ibragimov A, Rizaev N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanma. Toshkent: "IQTISODIYOT", 2019.

Qo'shimcha adabiyotlar

4.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili"da amalga oshirishga oid Davlat dasturi to'g'risida. 2023-yil 28-fevral, PF-27-son.

5.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. -Toshkent: "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

6.Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. -Toshkent: "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

7.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

8.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

9.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

10.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24 fevraldagi "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4611-son qarori.

11.Norbekov D., To'rayev A., Raxmonov Sh. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanma. -Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2018.

Axborot manbaalari

12.www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali

13.www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi sayti

14.www.ach.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining sayti

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

		2.1.3.Qimmatli qog'ozlar - muqim ulushli to'lov operatsiyalari.	
3-modul. Xalqaro moliyaviy hisobot, shakllari, unsurlari, unga qo'yiladigan asosiy talablar.			
3.1	Moliyaviy hisobotlarning boshqa masalalari	3.1.1.Narxlarni o'zgarishi hisobi (inflyatsiya hisobi). 3.1.2.Moliyaviy hisobotlarga inflyatsiya ta'siri, o'sish va sotib olish qobiliyatining yo'qolishi. 3.1.3.Narx o'zgarishlarini hisobga olish usullari.	2
3.2	Xalqaro moliyaviy hisobotlarning tahlili	3.2.1.Xalqaro moliyaviy hisobot, shakllari, unsurlari, unga qo'yiladigan asosiy talablar. 3.2.2.Moliyaviy hisobot tahlili. 3.2.3.Moliyaviy tahlil sabablari.	2
Jami:			**10**

5.2. "Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari	1.1.Professional buxgalterning majburiyatlari. 1.2.Mamlakat tashqarisida xizmatlar ko'rsatish. 1.3.Buxgalter va mijoz o'rtasidagi professional munosabatlarning xususiyatlari.	2
2.	Xalqaro hisob-kitob.	2.1.Moliyaviy hisobotlarning taqqoslanuvchanligi. 2.2.Moliyaviy hisobot tizimlarining sub'yektiv tasnifi.	2
3.	Xorijiy mijozlarga savdo valyuta xavfi.	3.1.IASC. xalqaro miqyosda birinchi marta qabul qilinishi bilan bog'liq standartlarini muhokama qilish. 3.2.Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni taqdim etish.	2
4.	Xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investisiyalar va xorijiy operatsiyalar bo'yicha moliyaviy hisobot.	4.1.Moliyaviy hisobotlarning sifatli xususiyatlari. 4.2.Moliyaviy hisobotlarning elementlari. Kapitalni saqlash tushunchalari.	2

		4.3. MHXSning konseptual asoslari. Moliyaviy hisobotlarni taqdim etish.	
5.	Xalqaro daromad soliqlari va xalqaro Transfer narxlash.	5.1.Pul mablag'lari - muqim ulushli to'lov operatsiyalari. 5.2.Tanlov-hisob-kitob ulushli to'lov operatsiyalari. 5.3.Daromad solig'i, soliq qonunlari va stavkalari.	2
Jami:			**10**

VI. "Chorvachilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Hajmi (soatda)
1	Xalqaro buxgalteriya hisobiga kirish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	6
2	Dunyo mamlakatlarida buxgalteriya hisobining xilma-xilligi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	6
3	Moliyaviy hisobotning xalqaro yaqinlashuvi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	6
4	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	6
5	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Mart 2025	6
6	Qiyosiy buxgalteriya hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Mart 2024	6
7	Xorijiy valyuta operatsiyalari va xedjirlash valyuta riski hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Mart 2025	6
8	Xorijiy valyutadagi moliyaviy hisobotlar transformatsiyasi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Mart 2025	6
9	Moliyaviy hisobotlarning boshqa masalalari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025	6
10	Xalqaro moliyaviy	Adabiyotlardan	Aprel	6

	hisobotlarning tahlili	foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	2025	
11	Xalqaro soliqqa tortish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Aprel 2025	6
12	Xalqaro transfert narxlash	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025	6
13	Ko‘p millatli korporatsiyalarda strategik hisob masalalari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	May 2025	6
14	Qiyosiy xalqaro audit va korporativ boshqaruv	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	May 2025	6
15	Xalqaro korporativ ijtimoiy hisobot	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	May 2025	6
16	Xitoy Xalq Respublikasi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	May 2025	6
17	Germaniya buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Iyun 2025	6
18	Yaponiya buxgalteriya hisobi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Iyun 2025	6
19	Meksikabuxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Iyun 2025	6
20	Birlashgan Qirollik buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Iyun 2025	6
Jami:				**120**

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1.Karimov A., Ibragimov A., Rizaev N. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari. Darslik. -Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2020.

2.Tashnazarov. S.N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o‘quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik. -Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2019.